

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії
Міждисциплінарна курсова робота

3

економічної теорії

на тему:

«Експорт країни: національна спеціалізація та глобальний попит»

Студентки 2 курсу групи Ф-21

Луців Ольги Іванівни

Науковий керівник:

к.е.н. Полікарпова О.С.

(Національна шкала _____)

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ	4
1. Загальна характеристика міжнародних ринків збуту.....	5
2. Аналіз факторів які впливають на попит в розрізі експорту країни.....	11
3. Норми вдосконалення та підвищення рівня експорту країни: світовий та національний досвід.....	24
Висновки	29
Список використаної літератури	30

Зміст

Вступ	4
1. Загальна характеристика міжнародних ринків збуту.....	6
2. Аналіз факторів які впливають на попит в розрізі експорту країни.....	12
3. Норми вдосконалення та підвищення рівня експорту країни: світовий та національний досвід.....	25
Висновки	30
Список використаної літератури	31

Вступ

Експортної діяльність відіграє чималу роль в економіці кожної країни. Саме завдяки здійсненні ефективного експорту суб'єктами країни, держава може стимулювати надходження інвестицій в країну, розвивати національну економіку.

Предметом роботи є сукупність відносин, що виникають в ході міжнародної торгівлі та місце України на світовому ринку товарів та послуг.

Об'єкт дослідження виступає експортна діяльність країни та світовий ринок.

Метою моєї курсової роботи є вивчення сучасного стану та аналіз експорту країни як складової розвитку національної економіки.

Мета роботи визначає виконання таких завдань:

1. Дослідити міжнародні ринки збуту;
2. Проаналізувати фактори які впливають на попит в розрізі експорту країни;
3. Визначити норми вдосконалення та підвищення рівня експорту країни;

Актуальність теми: В сучасних умовах глобалізації економіки, прагнення України поліпшити свої позиції на світовому ринку, вимагає здійснення більш ефективної зовнішньої політики, зокрема у сфері експорту. Адже, експорт є однією із найважливіших складових зовнішньоекономічної діяльності, яка забезпечує розвиток країни та виробництво конкурентної продукції. Це зумовлено тим, що торгівля дає змогу розвивати національну спеціалізацію, підвищити ефективність виробничих ресурсів і тим самим збільшити обсяг виробництва країни в цілому. Завдяки експортній діяльності країна має можливість отримувати валютну виручку, а також збільшувати свій національний дохід.

Тема експорту в нашій країні є доволі актуальною, через запровадженням зони вільної торгівлі. Яка внесла певні корективи в напрями розвитку економіки України. Сьогодні відбувається масштабна переорієнтація

українських експортерів на європейські ринки збуту, пов'язаних із скороченням обсягу експортованої продукції на російський ринок.

Для інтеграції України в світове господарство, політика держави має бути націлена на стимулювання експорту, як одного з якісних чинників економічного зростання, а також підтриманні його чинного експортного потенціалу на належному рівні .

1. Загальна характеристика міжнародних ринків збуту

Формування світового господарства і світового ринку відбулось внаслідок розвитку міжнародної торгівлі. Яка є основною формою економічних відносин, сутність і роль якої пояснюють численні економічні теорії.

Парадокс Леонтьєва – це дослідження американського економіста, на основі теорії Хекшера - Оліна, яка в кінцевому результаті була спростована. Відповідно до теорії Хекшера - Оліна в експорті США повинна була зростати частка капіталомісткої продукції, а трудомісткої – скорочуватися.[1]

Однак, проаналізувавши зовнішню торгівлю США, Леонтьєву вдалось показати, що в структурі експорту частка продукції яка потребує більшого залучення праці не скоротилася, а частка трудомісткої продукції в імпорті не збільшилась. В цьому і полягає парадокс Леонтьєва. Стосовно парадоксу точилось чимало дискусій, в ході яких було виявлено:

1. Причиною переважання в імпорті США капіталомістких товарів є – сировинний характер імпорту. Оскільки видобуток сировини потребує великих витрат капіталу.

2. Ввезенню трудомістких товарів, заважала тодішня тарифна політика країни.

Теорія конкурентних переваг Майкла Портера є фундаментальною роботою в області торгівлі, адже завдяки їй введено поняття конкурентоспроможності країни. Теорія допомагає збагнути, завдяки чому фірми однієї країни досягають конкурентної переваги в окремих галузях над іншими. Відомий американський вчений Майкл Портер працював над теорією конкурентних переваг впродовж чотирьох років. Дослідження були проведені в десяти країнах, основних лідерів міжнародної торгівлі. Вчений стверджував, що на світовому ринку конкурують не країни, а фірми. М. Портер виявив і показав як фірма створює і утримує конкурентну перевагу, а також яку роль при цьому відіграє держава.

Визначив основні чотири детермінанти:

- Факторні умови
- Умови попиту
- Споріднені галузі та галузі, що підтримують
- Стратегія фірми [2]

Сукупність цих детермінант вчений назвав ромбом, комплексною системою яка розвивається і може чинити вплив на іншу. Успіх країни в певній галузі, буде залежати від взаємодії усіх складових ромба конкурентних переваг.

Всі ці теорії, пророблені вітчизняними і зарубіжними вченими допомагають вести грамотну діяльність в області торгівлі як в середині країни так і поза її межами.

Міжнародний ринок - складова частина національних (внутрішніх) ринків, безпосередньо пов'язана з ринками інших країн, до складу якого входять іноземні продавці, державні установи, виробники і споживачі. На цьому ринку відбувається реалізація кінцевої продукції підприємств країни.

Розвиток міжнародного ринку відбувався паралельно та в умовах складних і багатобічних зворотних зв'язків зі сферою виробництва, прискорюючи його й отримуючи від нього імпульси щодо збільшення обсягів товарів, які перебувають в обігу, та диверсифікації, якісної модифікації форм і предметів обміну. Міжнародний ринок став набувати ознаки єдиної світової системи (кажуть про створення світового ринку) наприкінці XIX ст. Тоді, відбулася значна концентрація виробництва, за якої переважна частина світу була включена в орбіту господарсько-збутової діяльності великих корпорацій. [3]

До особливостей сучасного міжнародного ринку можна віднести

- потужну конкуренцію в виробничій сфері;
- організацію економічних взаємовідносин між державами на основі принципів вигідності і прибутковості;
- наявність в системі міжнародного товарообігу різних держав, умовно розташованих на різних рівнях товарного виробництва

Методів виходу на міжнародний ринок є - експорт, пряме інвестування та підприємницька діяльність.

Міжнародні ринки збуту класифікують за географічною та товарною структурою. Географічна структура міжнародної торгівлі - це розподіл торговельних потоків між окремими країнами та їх групами, створеними за територіальною(країни належать до однієї частини світу або укрупненої групи країн) або організаційною ознакою (країни є учасниками торговельно-політичного об'єднання).[4, с. 14]

Таблиця 1.1.

Географічна структура світової торгівлі товарами за окремими регіонами у 2015 р., млн. дол. США

Регіон	2015			
	Імпорт		Експорт	
	Обсяг		Обсяг	
	млрд. дол.	%	млрд. дол.	%
Світ	17930	100,0	17930	100,0
Північна Америка	3034	16,9	2370	13,2
Латинська Америка	787	4,3	750	4,2
Європа	655	4,1	581	3,2
Європейський Союз	5803	32,3	5908	33,0
СНД	805	4,4	549	3,0
Російська Федерація	305	1,7	516	2,9
Африка	580	3,2	630	3,5

Близький Схід	713	4,0	1349	7,5
Азія	5333	29,7	5638	31,4
Японія	812	4,5	798	4,4
Китай	1359	7,6	2048	11,4
Індія	463	2,6	302	1,7

Джерело: Автор склав самостійно на основі [5]

Станом на 2015 рік Європейський союз є лідером за обсягом експорту та імпорту на світовому ринку. Загалом на Європейський союз припадало 33,3% експорту 32,3% імпорту від загального обсягу. Друге місце займає - Азія, де частка експорту 31,4%, імпорту 29,7 %, третє місце посідають країни Північної Америки - обсяги експорту/імпорту становлять відповідно 13,2% та 16,9% . Якщо говорити про інші країни світу, а саме: Латинської Америки, Близького Сходу та Африки, то їхній внесок у світову торгівлю є досить несуттєвим. Роль у міжнародній торгівлі країн Центральної Європи і країн СНД, як і попередньої групи країн – незначна, позаяк зовнішні зв'язки цих країн перебувають у стадії вдосконалення та формування.

Ринок країн ЄС - найбільшим ринком збуту товарів і послуг. Протягом 10 років динаміка експортно - імпорتنих операцій між країнами даного регіону невинно зростає. Це свідчить, про ключову роль країн-експортерів та імпортерів Євросоюзу в світовій економіці. Серед усіх країн ЄС найбільші обсяги товарів експортує Німеччина .

Товарна структура відображає напрями спеціалізації того чи іншого світового регіону .У товарній структурі світового експорту переважають товари обробної промисловості, добувної промисловості та сільського господарства. Питома вага продукції обробної промисловості в структурі експорту невинно

зростає. Водночас відбувається поступове скорочення частки сировини та продовольства.

Таблиця 2

**Структура світового експорту основної групи товарів за регіонами у
2010-2016рр.,млн.дол. США**

Регіон	2010			2016		
	Сільське господарство	Добувна промисловість	Обробна промисловість	Сільське господарство	Добувна промисловість	Обробна промисловість
	млрд. дол.	млрд. дол.	млрд. дол.	млрд. дол.	млрд. дол.	млрд. дол.
Європа	603	767	4953	666	912	5230
Азія	262	540	3447	471	823	4344
Північна Америка	222	345	1389	291	511	1632
Латинська Америка	157	255	172	253	335	200
СНД	48	470	174	65	524	246
Африка	39	393	99	56	340	131
Близький Схід	25	756	220	39	868	338
Світ	1341	3530	10458	1801	4297	12071

Джерело: Автор уклав самостійно на основі[5]

Проаналізувавши показники наведені в таблиці 1 можна стверджувати, що країни Європи, Північної Америки та Азії- є промислово розвинутими, оскільки в структурі їхнього експорту протягом 2010-2016 рр. переважають товари обробної промисловості. Варто зазначити, що з 2010 року питома вага добувної галузі в структурі експорту цих країн зросла. Що стосується країни СНД, то вони

експортують високу частку продукції добувної галузі, проте досить малу частку продукції обробної промисловості, якщо порівнювати до середніх світових показників. Завдяки територіальним особливостям в структурі експорту країн Близького Сходу та Африки переважає продукція видобувної промисловості. Ці країни є здебільшого агропромисловими. Аналізуючи товарну структуру світового експорту сільгосппродукції її основними постачальниками на світовий ринок впродовж 2010-2016рр. є країни Європи та Азії.

Світові ринки збуту є дуже різноманітними. Кожен з яких вирізняється своєю специфікою. Вона дає змогу визначити напрямки в яких потрібно рухатись країні для успішної зовнішньоекономічної діяльності.

2. Аналіз факторів які впливають на попит в розрізі експорту країни.

Здійснення суб'єктами господарювання ефективної експортної діяльності, є одним із вагомих чинників для успішного економічного зростання країни.

На рис. 2.1 можна відстежити зміну динаміки експорту товарів з України. За даними державної служби статистики обсяг експорту товарів та послуг України у 2016 році становив 44,885 млрд доларів, імпорту - 44,548 млрд доларів. Порівняно із 2015 роком експорт скоротився на 4,1%, імпорт збільшився на 3,7%. Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу становило 337,3 млн доларів. У 2015 році позитивне сальдо становило 3,828 млрд доларів. [6]

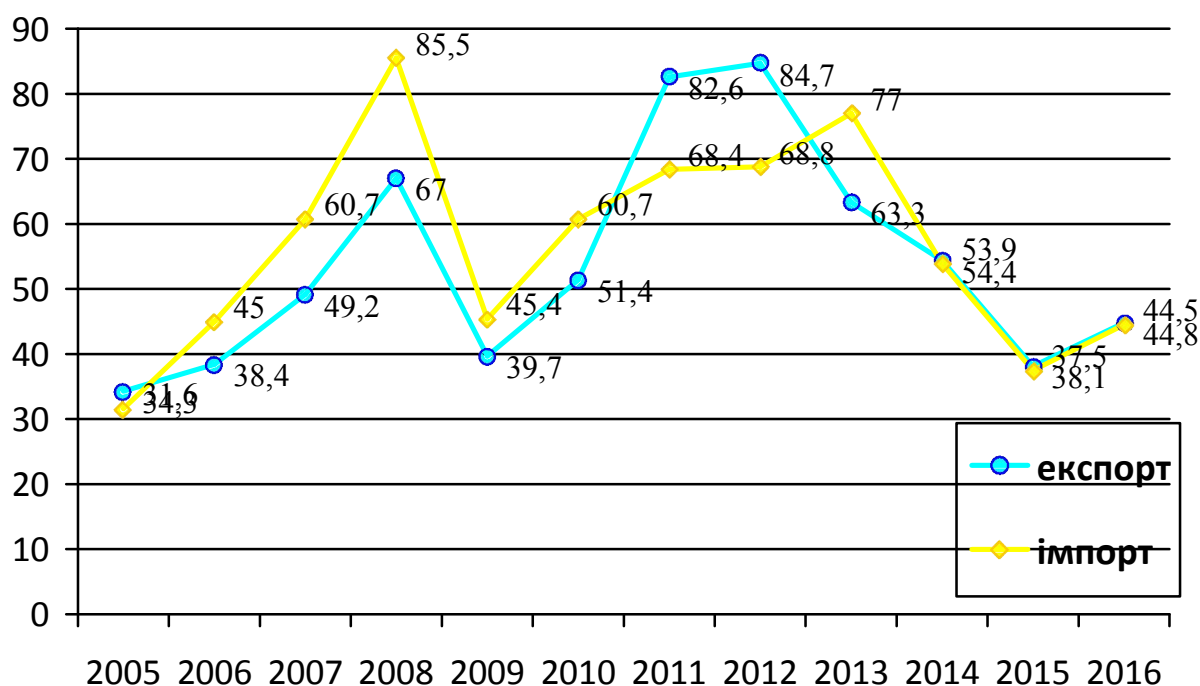

Рис. 2.1. Динаміка експорту країни у 2005 - 2016 рр., млрд. дол. США

Джерело : Автор склав самостійно на основі [7]

Наведена статистика свідчить, що обсяги експорту товарів і послуг країни з-за кордон мають тенденцію до зменшення. Це пов'язано із впливом ряду зовнішніх і внутрішніх факторів. Нестабільна економічно-політична ситуація, яка склалась довкола країни значно обмежила доступ до ключових ринків збуту (Ринок РФ та країн СНД) і зумовила глобальну переорієнтацію виробників на ринки країн Євросоюзу. Застаріла законодавча база, яка існує сьогодні також обмежує експортні можливості, тому потребує суттєвого редагування і удосконалення.

У системі функціонування національної економіки України, експорт виступає важливим елементом, адже його доля становить більше 50 відсотків валового національного продукту України.

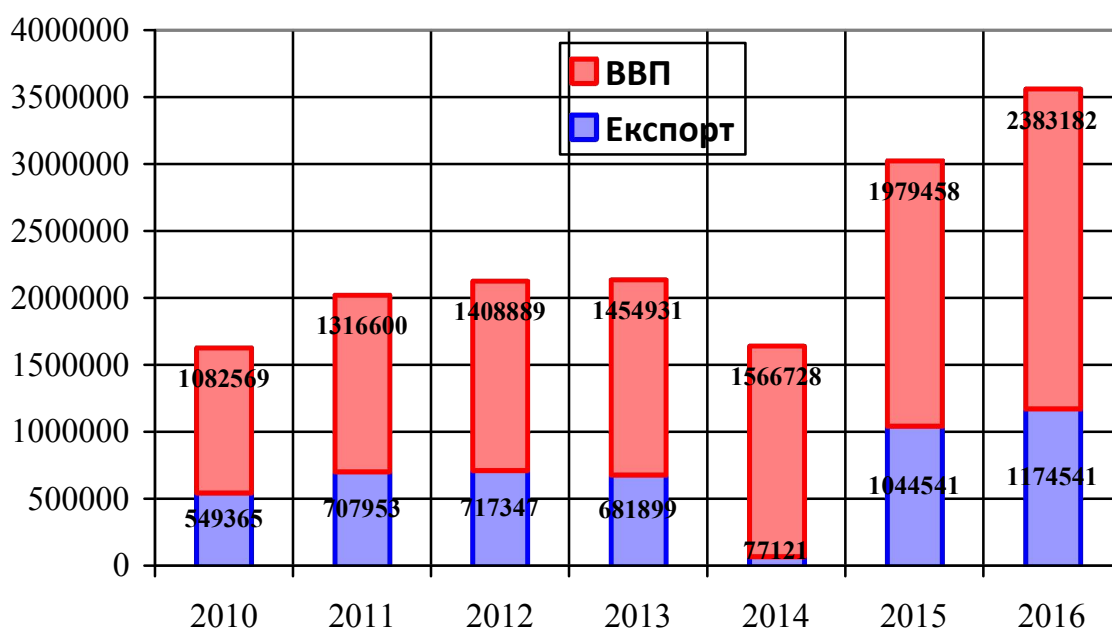

Рис.2.1 Динаміка ВВП України та частки експорту в ньому за 2010-2016 рр., млн. грн.

Джерело: Автор уклав самостійно на основі [8]

Впродовж п'яти років ми можемо спостерігати, збільшення обсягу українського ВВП. Станом на 2016 рік ВВП України складає 238318 млн. грн.

Така динаміка, є позитивною і свідчить про незначне зростання добробуту країни. Проте впродовж всього терміну, який аналізується були не тільки позитивні тенденції, а й негативні. Так, згідно рис.2.1 ми можемо спостерігати значне падіння ВВП у 2014 році. Такий різкий спад обумовлений впливом багатьох чинників, які негативно вплинули на економіку країни в цей період.

Серед основних:

1. Несприятлива цінова кон'юнктура на світових ринках, а саме зниження цін на основні експортні товари- зерно, метал, руда;
2. Обмеження торгівлі з боку російської держави ;
3. Скорочення доходів і купівельної спроможності населення пов'язане з девальвацією національної одиниці;
4. Бойові дії на території країни та анексія українського півострова, які скоротили обсяги виробництва промислової продукції в областях розгортання конфлікту.

Ці чинники не найкращим чином вплинули й на експорт в даному році. Його частка в структурі ВВП зменшилась.

Однак на початку 2015 року вдалось покращити показники ВВП. Він зріс до 1979458 млн. грн. І в наступному році, обсяг реального валового внутрішнього продукту перевищив обсяг ВВП попереднього року.

Провідними експортними галузями економіки України є:

- сільське господарство ;
- металургійна промисловість ;
- хімічна промисловість ;
- машинобудівна промисловість

На рис. 2.2 ми бачимо, що найбільші обсяги в структурі українського експорту традиційно займає сільгосппродукція. Частка експорту цієї галузі станом на 2016 рік складає 38% всього експорту. Це можна пояснити тим що Україна має чималий природо - ресурсний потенціал. Другою за обсягом

постачання на світові ринки є продукція металургії, відповідно - 20% всього зовнішньоторговельного обігу.

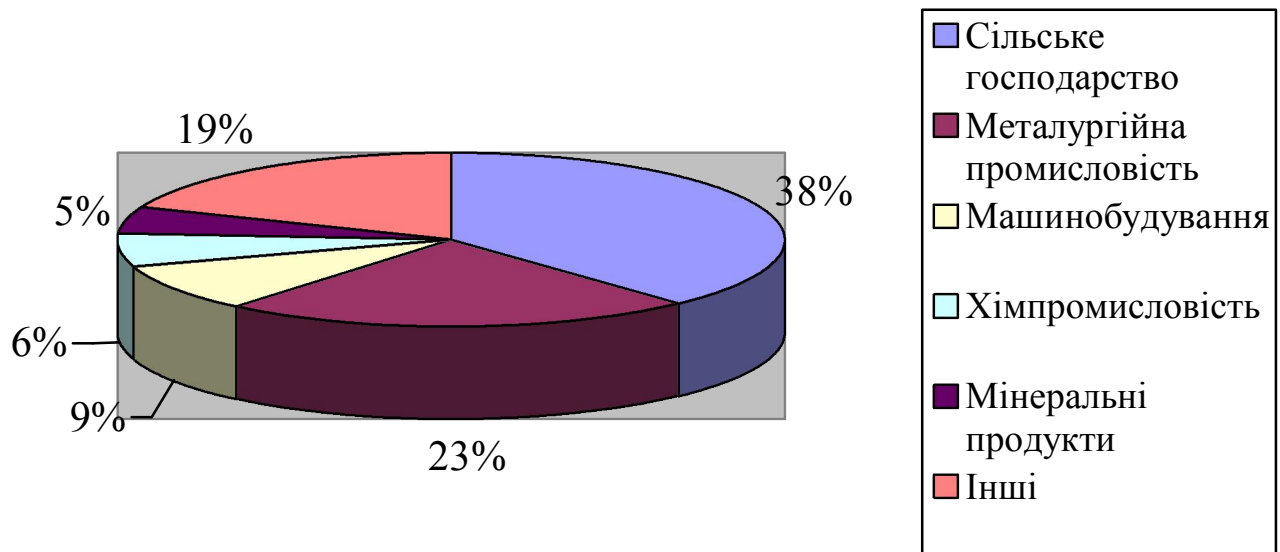

Рис. 2.1 Товарна структура українського експорту у 2016 р., %

Джерело: Автор склав самостійно на основі [7]

1. Сільське господарство є однією з найважливіших експортних галузей в економіці України, яка має досить сприятливі кліматичні, а також демографічні умови для досягнення високих показників в сільськогосподарському виробництві. В агропромисловому комплексі України переважає два основних напрями - це рослинництво, в якому перевага віддається вирощуванню технічних і кормових культур (цукровий буряк, соняшник) та тваринництво, де в основному розвинений м'ясо-молочний напрямок, свинарство, розведення овець і різних видів домашньої птиці.

Українська держава займає провідні позиції на світовому агропродовольчому ринку, завдяки стабільному попиту зарубіжних держав на продукти рослинного походження, в основному вітчизняного зерна (пшениці, ячменю, кукурудзи, а також насіння соняшнику, ріпаку), продуктів переробки агросировини (борошна, кондитерських виробів, алкогольних напоїв). Продукція рослинництва в структурі експорту АПК є його основною ланкою. Обсяги

експорту цього напрямку в сільському господарстві з року в рік зростають. Що стосується тваринництва, то на експорт іде велика кількість молочної продукції та м'яса птиці. Та слід зазначити, що обсяги експорту тваринництва починаючи з 2014 року-ідуть на спад. Це зумовлено скороченням поголів'я худоби та закриттям російського ринку. Зіставляючи дані 2010-2016 року можна побачити, що суттєвих змін у товарній структурі експорту не відбулось.

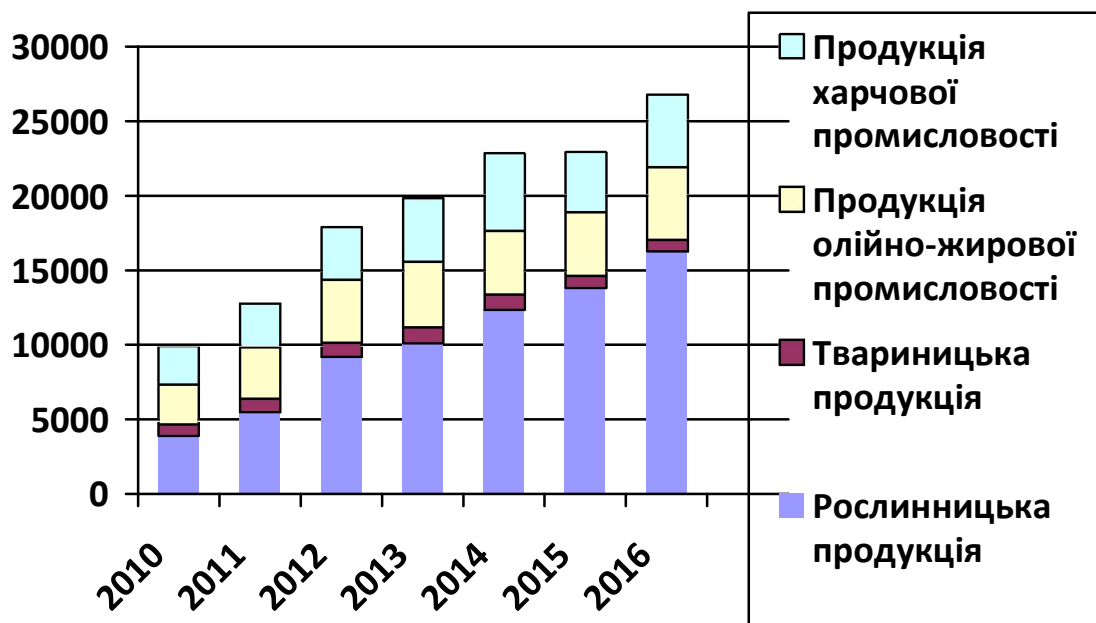

Рис.2.2 Товарна структура експорту АПК України в 2010-2016 рр., млн. дол. США

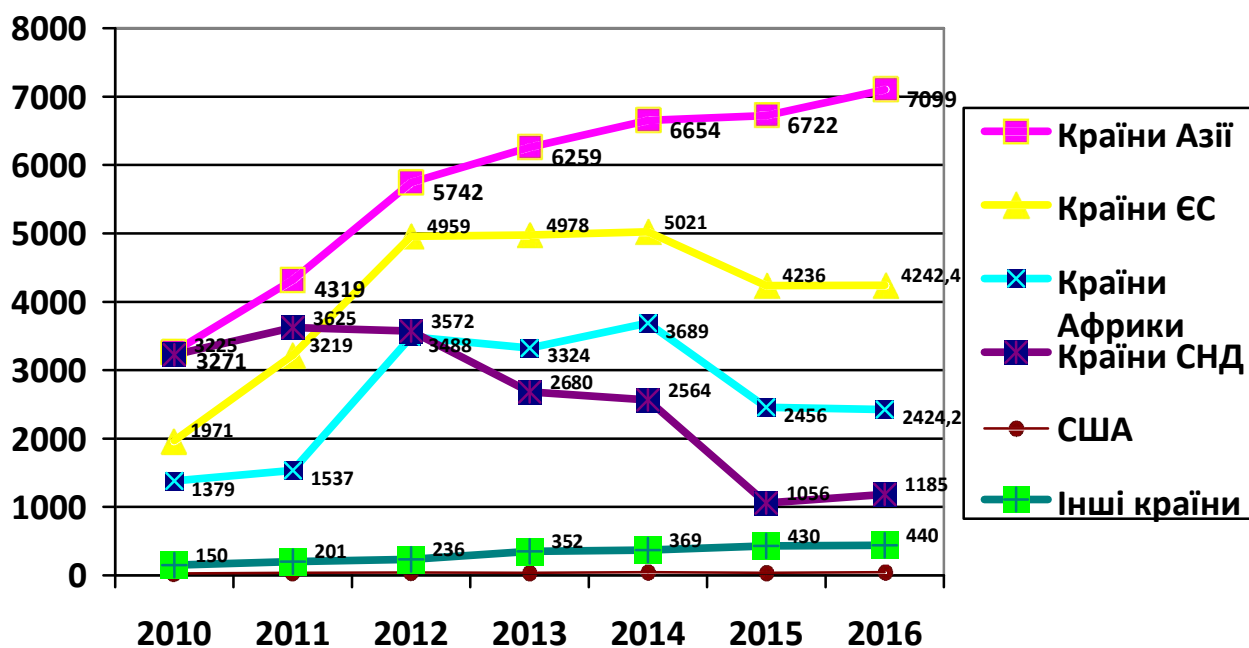
Джерело: Автор склав самостійно на основі [9]

Україна держава є третьою країною в світі з експорту всіх зернових. За даними профільного міністерства, Україна встановила рекорд - експортувавши у 2015/16 роках майже 39,5 млн т зерна, що на 13,5% перевищує попередній період. Зокрема, експорт пшениці становив 17,4 млн т, кукурудзи — 17,39, ячменю — 4,4 млн т, інших зернових культур — 256 тис. т. [14]. Країна є першою по експорту соняшникової олії, третьою по експорту кукурудзи,

першою з виробництва цукрових буряків і моркви в Європі та сьомою у світі по експорту.

Регіональна структура експорту сільськогосподарської продукції виглядає наступним чином. Найбільше сільськогосподарської продукції Україна експортує до Азії. Все більше зростає експорт до країн Європейського союзу. Частка експорту станом на 2016 рік становить -4 242, 4 млн. дол. США. Що стосується країн СНД то експорт до цих країн в період з 2010-2016 рр. поступово скорочується і станом на 2016 рік дорівнює 1 185, 1 млн. дол. США. Це пояснюється як економічними, так і політичними причинами.

Рис.2.3 Регіональна структура експорту сільськогосподарської продукції 2010-2016рр.млр. дол. США

Джерело: Автор склав самостійно на основі [9]

2. Металургійна промисловість являється досить розвинутою галуззю країни. Продукція чорної металургії, становить половину всієї експортної

продукції важкої промисловості. Включає такі підгалузі як чорна і кольорова металургія, коксохімічне і трубопрокатне виробництво.

Україна залишається одним із найбільших виробників і експортерів чорного металу в світі. За обсягами виробництва сталі у світі Україна поступається тільки таким країнам ,як Китай, країни Євросоюзу, а також Японія, США, Росія, Південна Корея, Німеччина, Туреччина, Бразилія.

На території південного сходу України розміщена велика кількість металургійних комбінатів і підприємств. Проте на даний час робота багатьох підприємств припинена, у зв'язку з розгортанням воєнних дій на даній території. Така ситуація негативно вплинула на розвиток даної галузі та значно скоротила обсяги виробництва . В результаті військових дій була припинена робота таких великих меткомбінатів, як Алчевський, Єнакіївський і знижені обсяги виробництва на Донецксталь, Азовсталь, ММК ім. Ілліча і багатьох інших підприємствах. З цих причин виплавка сталі в металургійній галузі України різко скоротилося і склала в 2014 році 27,161 млн т. За результатами року показники обсягів виробництва сталі знизилися на 16,9 відсотка від аналогічного періоду минулого року (АППГ), чавуну - на 14,8 відсотків, а загального прокату - на 18,1 відсотка. [10]

Товари, які користувалися найбільшим попитом серед зарубіжних країн є наступні: металобрухт кольоровий, алюміній, мідь, металобрухт чорних металів, цинк і сплави цинку.

Продукція металургійного комплексу експортується в країни ЄС, Азію, Близький Схід і Південну Америку.

3.Завдяки природно-ресурсним і соціально-економічним чинникам, хімічна промисловість України має великий потенціал, і є однією з центральних ланок господарської системи держави. На сьогоднішній день хімічний комплекс України налічує понад 200 промислових підприємств і об'єднань.[11]

Продукція хімічної промисловості дуже різноманітна і налічує тисячі різних найменувань продукції. Пріоритетними галузями хімічної промисловості нашої країни є гірничо-хімічна, побутова хімія, хімія органічного синтезу, нафтохімічна та хіміко-фармацевтична.

Хімічна індустрія забезпечує такі галузі, як машинобудування, легка промисловість, сільське господарство хімічними технологічними матеріалами. Поруч з електроенергетикою, металургією і машинобудуванням хімічна галузь залишається провідною базовою галуззю промисловості, що зумовлює науково-технічний прогрес у всіх сферах економіки.

Виробництво хімічної галузі орієнтується здебільшого на експорт. У вітчизняній економіці підприємства даної галузі є №2 після чорної металургії в структурі експортного потенціалу. На експорт ідуть такі види продукції: азотні і калійні добрива, сірка, продукти органічного синтезу, синтетичні фарбники, мінеральні добрива і неорганічна хімічна продукція. Україна на сьогодні залишається одним із провідних світових експортерів азотних добрив.

Основні імпорتنі продукти- полімери і пластмаси, менші рівні частки мають товари органічної хімії, засоби захисту рослин і каучуки. Імпорт полімерів і каучуків з року в рік зростає.

Основними покупцями є Індія, Бразилія, Туреччина, Мексика, Пакистан, Нігерія а також країни ближнього зарубіжжя.

4. Машинобудування України традиційно вважається провідною галуззю і локомотивом економіки. В Україні зосереджені великі високотехнологічні підприємства авто- і авіабудування, металургії, енергетики, ВПК та інших напрямків. Машинобудівний комплекс України включає понад 20 спеціалізованих галузей, 58 підгалузей. Фактично в країні представлені всі існуючі види машинобудування. Для продукції українського машинобудування, характерним є високий ступінь диференціації.[12]

Продукти машинобудування України, які імпортують закордонні партнери:

- Двигуни та насоси
- Електрообладнання
- Автомобільний транспорт
- Авіатранспорт

Російська Федерація, Казахстан куди експортується електричне, нафтогазове і металургійне обладнання, вагони і автомобілі, та інші країни СНД (Туркменія, Узбекистан, Азербайджан) виступають основними ринками для збуту продукції машинобудівних підприємств України. Стабільно серед найбільших імпортерів також числяться Угорщина, Німеччина і Польща, куди Україна відвантажує електричні автокомпоненти. Українська продукція експортується до 77 країн світу.

На тлі військово-політичного конфлікту з Росією тенденції в експорті продукції машинобудування України різко помінялися. [13]

Українська зовнішня торгівля постійно розвивається, і зазнає змін. Тому для ефективного функціонування і розширення ринків збуту продукції національного виробника, потрібно проаналізувати фактори які впливають на експорт.

Ключові фактори які впливають на попит в розрізі експорту країни:

1. Висока якість і безпека продукції. Від того, наскільки продукція або послуги відповідають стандартам якості залежать в деякій мірі успіх національного господарства.

Оскільки для українських виробників ринок ЄС на даний момент є найпривабливішим, покращення якості продукції є визначальним фактором для виходу української продукції на ринки Євросоюзу та збільшення попиту на неї інших країн світу. Якщо продукція не відповідає міжнародним стандартам якості то, відповідно, її конкурентоспроможність на зовнішніх ринках є дуже низькою.

На сьогодні ми можемо спостерігати, що одиниці українських підприємств випускають продукцію, яка б відповідала європейським вимогам

якості. Це зумовлено добровільністю вітчизняних стандартів, недостатньою кількістю фахівців промислових підприємств по питаннях якості, а також відсутністю на виробництвах сучасних технологій. Такий стан не дає в повній мірі проявити експортний потенціал країни.

Тому, щоб в майбутньому нарощувати експорт продукції до країн ЄС потрібні зміни в національному законодавстві, зміни якісної структури щодо підвищення вимог безпечності та якості харчових продуктів і сировини за рахунок впровадження на підприємствах міжнародних вимог якості. Такі дії підвищать імідж української продукції у світі, а також дозволить збільшити обсяги експорту до зарубіжних країн.

2. Модернізація виробництва.

Для української держави критичною проблемою, є стан виробничих потужностей експортоорієнтованих підприємств, зокрема в металургійній та машинобудівних галузях. Застарілі технології виробництва, порівняно з іноземними аналогами значно гальмують випуск продукції українських підприємств і реалізацію її результатів діяльності на світові ринки. Промисловість країни є нестійкою, вона характеризується високим зносом основних виробничих фондів, високим рівнем витрат ресурсів та низькими показниками ефективності виробництва. Все це, робить нашу продукцію неконкурентноспроможною на зовнішньому ринку.

Тому можна з впевненістю сказати що, українська індустрія потребує значного оновлення і застосування інноваційних технологій, підвищення кваліфікації працівників .

Модернізація промисловості стане можлива в першу чергу за рахунок:

- розробки ефективного механізму покращення продукції та технологічного переоснащення промисловості;
- використання власного ресурсного і наукового потенціалу;
- залучення іноземних інвестицій

В сучасних умовах технологічне оновлення дасть змогу, вивести українську промисловість на новий якісний рівень. Модернізація обладнання дозволить підвищити його продуктивність.

3. Експорт товарів з високою часткою доданої вартості

Попри наявність в країні багатих природних ресурсів, чималих людських ресурсів та вигідного географічного розташування, економіка України характеризується вузькою структурою експорту, тобто у ній все ще переважають товари з низькою часткою доданої вартості. Такий стан зумовлений, не повним використанням наявних високотехнологічних можливостей окремих галузей економіки. В умовах постійно зростаючого попиту на наукомісткі високотехнологічні товари, незмога українських виробників забезпечити випуск такої продукції - зменшує попит іноземних споживачів. Тому необхідно провести певні заходи, які б забезпечили максимальну переробку вітчизняних сировинних матеріалів на українських підприємствах та утворенні замкнених циклів виробництва продукції з високим рівнем обробки та доданої вартості. Що в майбутньому покращить структуру українського експорту.

Основні заходи здійснення такої перебудови :

- утворення нових підприємств та максимально повне використання виробничого потенціалу існуючих;
- стимулювання нових видів високотехнологічних виробництв;
- допомога з боку держави, зокрема фінансування з державного бюджету спеціалістів для здійснення зовнішньоекономічної діяльності та проведення наукових досліджень в цьому секторі.

Розвиток та підтримка експорту українських товарів з високою часткою доданої вартості дозволить, використовуючи вітчизняний науково-дослідний потенціал, забезпечити сталий та послідовний розвиток значної кількості галузей національної економіки. [15]

Подолає структурні диспропорції, дисбаланс між попитом та пропозицією на зовнішньому ринку.

4. Членство у міжнародних торгових організаціях, митних союзах тощо
Участь будь-якої держави у міжнародних торгових організаціях та різних економічних об'єднаннях створює сприятливі умови для ведення зовнішньої торгівлі та нарощення товарообігу між країнами учасниками.

Приєднання України до світових організацій має стратегічне значення, адже по перше - це дозволяє країні швидше інтегруватись у європейські та світові структури, по друге – така участь позитивно впливає на розвиток національної економіки.

Так, вступ української держави до Світової організації праці, створив передумови для соціально-економічного зростання країни. Обсяги показників експорту та імпорту значно зросли з моменту вступу в організацію. Також було розпочато переговornі процеси щодо укладення угод про зону вільної торгівлі між Україною та низкою держав світу.

В цілому, можна виділити такі наслідки вступу в СОТ :

- Збільшення експорту українських товарів і послуг
- Створення сприятливих умов доступу до іноземних ринків збуту вітчизняним виробникам та зменшення витрат експортерів, зумовлене послаблення тарифних обмежень для експорту вітчизняної продукції
- Збільшення ВВП країни і розвиток основних галузей економіки, внаслідок надходження іноземної валюти
- Захист українського виробника від дискримінацій на світовій торгівельній арені
- Для експортно орієнтованих галузей, а саме металургійної промисловості скасували існуючі квоти на ввіз продукції даної промисловості, що дало змогу збільшити обсяги продажу цієї продукції до багатьох країн світу.

5. Платоспроможність іноземних покупців

Попит на національну продукцію залежить не тільки від виробничих можливостей країни, її торгівельної політики, та внутрішніх чинників які впливають на експорт країни, а й від ВВП міжнародних країн - покупців вітчизняної продукції. Тобто, від доходу торгівельних партнерів України ,залежить попит на українські товари та послуги . Чим більший дохід у торговельних партнерів України, тим більша їхня платоспроможність і попит на український експорт.

3. Норми вдосконалення та підвищення рівня експорту країни: світовий та національний досвід

Кожна країна зацікавлена в збільшенні експорту своєї країни. Оскільки він дає змогу наповнити бюджет країни фінансовими ресурсами, сприяє зростанню зайнятості в країні і тим самим покращує рівень добробуту населення.

Можна виділити такі норми, які сприяють вдосконаленню та підвищенню експорту країни:

1. Гнучка податкова політика. Зменшення податкового навантаження – сприятиме нарощенню обсягів виробництва продукції та подальшої її реалізації на зовнішні ринки;
2. Створення сприятливого інвестиційного клімату. Який дасть змогу залучити іноземний капітал і фінансово підтримати перспективні експортні галузі держави;
3. Надання державою кредитів для розвитку експортноорієнтованої діяльності, що стимулювало б вітчизняних експортерів;
4. Створення бази для захисту української продукції від дискримінації на зовнішніх ринках збуту;
5. Запровадження високого рівня сертифікації продукції і залучення новітніх технологій

Основні заходи державної політики у галузі експортної діяльності України, задля подальшого нарощення експортного потенціалу країни та ефективної зовнішньоекономічної діяльності в цілому:

1. Система інформаційної підтримки експорту, була створена при Міністерстві економічного розвитку та торгівлі України, з метою просування українських товарів і послуг на світові ринки. Шляхом проведення семінарів, торгових місій,

чи інших зборів, висвітлюється інформація про українські підприємства та основна характеристика їхньої продукції. Така система дала змогу залучити чимало інвестиції в цю сферу та збільшила число покупців українських товарів та послуг;

2. Задля покращення умов для розвитку, так і зростання українського експорту були внесені зміни до чинного законодавства. Насамперед, 3.11.2016 Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» №1724-VIII та 20.12.2016 Закон «Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту» №1792-VIII. [16]

Дані нововведення сприятимуть посиленню позицій українських експортерів на світових ринках та дадуть змогу залучити більше інвестицій в вітчизняне господарство.

Для подальшого прийняття ефективних заходів здійснення державної підтримки, необхідно проаналізувати досвід іноземних країн у цій сфері.

США займають друге місце у світовому рейтингу експортерів. В Сполучених Штатах Америки підтримка експорту представлена спеціалізованими державними і недержавними інститутами, до числа яких належать міністерства і відомства, експертні фірми, фінансові структури. До них належать: Міністерство торгівлі, Міністерство сільського господарства, Міністерство фінансів, тощо. Вони забезпечують реалізацію різних політичних програм у даній сфері.

Державна підтримка і стимулювання експорту у США здійснюється, по-перше, за допомогою підтримки розвитку та захисту експортоорієнтованих галузей і виробництв, стимулювання розширення асортименту експортної

продукції (в першу чергу за рахунок виробництва наукомістких технологій і виробів) і підвищення рівня її конкурентоспроможності. Вона передбачає використання широкого і різноманітного кола організаційно-економічних і спеціальних заходів від макроекономічного регулювання, створення експортно-виробничих зон, розвитку експортної інфраструктури, надання цілеспрямованих податкових, інвестиційних, митних та інших пільг. По-друге, шляхом підтримки та просування на зовнішні ринки національних товарів і послуг. Держава докладася великі організаційні зусилля для створення або розширення попиту за кордоном шляхом формування спеціальної збутової мережі .

У Великій Британії , зовнішньоекономічна політика виступає частиною загальної економічної політики країни, де практично всі відомства займаються питаннями зовнішньоекономічної діяльності. У Великобританії національна система підтримки експорту характеризується високим рівнем централізації. Всі провідні інститути системи підтримки експорту в Великобританії знаходяться під державним контролем.

Рада міжнародної торгівлі забезпечує координацію зусиль правлячих відомств, ділових округів в області зовнішньої торгівлі, надаючи допомогу компаніям в освоєнні експортних ринків. Британська національна рада по експорту практикує надання британським фірмам-експортерам фінансової допомоги в організації виробництва.

Значну роль в просуванні товарів і послуг на зовнішні ринки грає державний апарат закордонних представництв Британії, який вирішує конкретні торгово-політичні питання в сфері взаємного співробітництва, налагодження безпосередніх контактів з місцевими фірмами, залагоджує конфлікти, що виникають між експортерами своєї країни і фірмами країни перебування, вирішує проблеми інформаційно-консультаційного і рекламного забезпечення своїх експортерів .

Для Республіки Білорусь експорт є одним з основних пріоритетів розвитку економіки, тому механізмам підтримки експорту приділяється підвищена увага. Система стимулювання і підтримки експорту постійно розвивається і вдосконалюється, створюються умови для введення нових ефективних механізмів. В організаційну структуру підтримки експорту Республіки Білорусь входять Уряд, Рада міністрів, Міністерство фінансів, Міністерство економіки, а також Міністерство закордонних справ. Республіканські органи державного управління проводять цілеспрямовану роботу по формуванню і розвитку товаропровідної мережі підвідомчих організацій за кордоном, а також підвищенню її ефективності.

Ефективність зовнішньої торгівлі забезпечена державною підтримкою системи фінансування та страхування експортних операцій. Ця система сформована у 2001 році за підтримки держави і є задекларована в відповідних нормативних документах.[17]Програма має головною метою вдосконалення системи державної підтримки експорту як важливого елементу розвитку зовнішньоекономічних відносин Республіки Білорусь, спрямованих на зниження до мінімуму зовнішньоекономічних загроз, на основі ефективної участі в міжнародному поділі праці, використання конкурентних переваг країни, зниження залежності від традиційних експортних позицій .

Китай зміг вийти в світові лідери експортної галузі, завдяки широкому використанню механізмів державної підтримки зовнішньо економічної діяльності, особливо у фінансовій сфері, а також зміцненню інститутів і вдосконалення інструментів цієї підтримки. Ключовим державним органом, що відповідає за розробку і реалізацію зовнішньоекономічної політики, є Міністерство комерції КНР, яке виконує важливі розпорядчі та координуючі функції. Основною функцією Міністерства комерції є координація діяльності галузевих асоціацій виробників і експортерів. Підрозділи самого міністерства, надають інформаційно-консультаційні послуги китайським підприємствам-експортерам.

Загалом КНР здійснюються такі заходи для підтримки експорту:

- забезпечення експорту високотехнологічних і високоякісних товарів, продукції з високою доданою вартістю і екологічно чистих товарів, контроль над експортом ресурсномісткої продукції і товарів екологічно брудних виробництв;
- проведення державними органами, включаючи регіони і території, аналізу стану зовнішньої торгівлі, моніторингу економічного і фінансового стану учасників зовнішньоекономічної діяльності, підтримка малого і середнього бізнесу в освоєнні зарубіжних ринків;
- встановлення спеціального порядку страхування експорту;
- розширення багатостороннього та двостороннього співробітництва через активну участь Китаю в міжнародних організаціях;
- збільшення обсягів фінансування експорту

В цілому політика Китаю в сфері підтримки експорту демонструє зразок прагматичного і гнучкого підходу, в основі якого лежить принцип максимального використання наявних можливостей.

Аналізуючи світовий досвід, слід зазначити що практично всі країни здійснюють регулювання і стимулювання зовнішньоекономічної діяльності, формуючи національну систему державної підтримки. Ця підтримка у всіх країнах має як спільні так і відмінні риси.

Висновки

В ході курсової роботи було розглянуто міжнародні ринки збуту, виявлено основні тенденції зовнішньоекономічної діяльності, проаналізовано динаміку експорту товарів і послуг на сучасному етапі трансформації економіки України та визначено світові та національні норми пов'язані з удосконалення та підвищенням рівня експорту країни.

Досліджено, що експорт займає вагомую частку в формуванні ВВП країни, близько 50 відсотків. Він є важливим чинником який, формує дохідну частину бюджету. Проте в сучасних умовах існує негативна тенденція динаміки експорту товарів і послуг з України -викликана зовнішніми та внутрішніми чинниками.

Вплив економічної та політичної ситуації, що склалась довкола країни обумовила зміну у національній економіці, в тому числі і структурі експорту. Так, з 2014 року сфера АПК стала провідною експортною галуззю, обігнавши металургію та машинобудування. Сільське господарство виступило основним джерелом наповнення бюджету. Війна на Сході також скоротила обсяги виробництва промислової продукції і спричинила глобальну переорієнтацію українських експортерів на інші світові ринки. Тим самим, знизилася продуктивність традиційних експортних галузей промисловості.

Спираючись на світовий і національний досвід, можна зазначити, що стратегічним завданнями держави у зовнішньоекономічній діяльності є удосконалення експортної діяльності з урахуванням внутрішніх можливостей національного господарства, створення гнучкої законодавчої бази, та злагоджені дії державних органів в підтримці національного експорту.

Вс це дасть змогу вивести зовнішню торгівлю країни на новий рівень, створить умови для виходу українських експортерів на нові світові ринки та в кінцевому результаті забезпечить економічне зростання країни.

Список використаної літератури

1. Міжнародна економіка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15100827/politekonomiya/mizhнародna_ekonomika;
2. Теорія конкурентних переваг: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://buklib.net/books/26929/>;
3. Світове господарство та міжнародний ринок- міжнародна торгівля: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vk.com/doc94335278_443230883?hash=79cc1c77ae9641032a&dl=fd3908a0cf56cba913.
4. Міжнародна торгівля : підруч. для студ. вищ. навч. закл. [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.І. та ін.]; За редакцією Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.І. Барановської [4-те вид.] – К.: Центр учбової літератури, 2010 – 441 с.;
5. World Trade Organization: [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.wto.org
6. Економічна правда: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2017/02/14/620857/>;
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>;
8. Фінансовий портал Мінфін: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/eximp/>;
9. Офіційний сайт міністерства аграрної політики та продовольства: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>;
10. Металургія України: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.steelland.ru/stat/analytics/483.html>;

11. Основна інформація про хімічну промисловість: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://megapredmet.ru/1-86783.html>;
- 12.Машинобудування України :галузі та поточні тенденції<http://поради.pp.ua/poradu/3571-mashinobuduvannya-ukrayini-galuz-ta-potochn-tendency.html>;
13. Науковий клуб: [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2016_06_1_kampodilsk/sekcija_section_3_2016_06_1/ukrajinski_mashinobudivniki_robljat_stavku_na_eksport_avtokomponentiv/126-1-0-1924 ;
14. Врожайність всіх зернових в Україні 2016: [Електронний ресурс] – Режим доступу: Світовий ринок зернових <http://propozitsiya.com/ua/rynok-zerna-vrozhayu-2016-roku>;
15. Експорт товарів з високою часткою доданої вартості : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/4594.html
- 16.Законодавство України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB16165.html ;
17. Світовий досвід стимулювання експорту: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sugar-journal.com.ua/custom/files/Vestnik_ua/2015/01/28-31.pdf